

บทคัดย่อ

หญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ไม่ครบตามเกณฑ์ จะมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะผิดปกติต่อหญิงตั้งครรภ์และบุตร และถ้าเป็นการตั้งครรภ์ครั้งแรกยังมีโอกาสที่จะเกิดภาวะแทรกซ้อนต่อหญิงตั้งครรภ์และบุตรได้มาก การลดโอกาสเสี่ยงดังกล่าว หญิงตั้งครรภ์ควรมีพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนเพื่อคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพที่ดี ได้แก่ พฤติกรรมด้านโภชนาการ การป้องกันสุขภาพของตนเอง กิจกรรมประจำวัน และสุขภาพจิต วัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนเพื่อคงไว้ซึ่ง ภาวะสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์แรกที่ฝากครรภ์ไม่ครบตามเกณฑ์ กลุ่มตัวอย่างคือหญิงตั้งครรภ์แรกที่ฝากครรภ์ไม่ครบตามเกณฑ์ และมาคลอดโดยพักหลังคลอดที่โรงพยาบาลราชวิถี จำนวน 120 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนเพื่อคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพ ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบวัดพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตน เพื่อดำรงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพ (Health Maintenance Behavior) ของสุมิตรา สว่างทุกข์ ที่สร้างขึ้นโดยอาศัยกรอบแนวคิดของโลเวนสไตน์และโรนฮาร์ดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 อันดับ (1-4) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนเพื่อคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์แรกที่ฝากครรภ์ไม่ครบ

ตามเกณฑ์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

2. กลุ่มตัวอย่างที่ฝากครรภ์ มีพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนเพื่อคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพโดยรวมและรายด้านดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ฝากครรภ์เลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .001$) ยกเว้นด้านโภชนาการ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสอยู่กับสามี มีพฤติกรรมโดยรวมและรายด้านดีกว่ากลุ่มแยกกันอยู่หม้าย/หย่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ทำงานมีคะแนนพฤติกรรมด้านกิจกรรมประจำวันสูงกว่ากลุ่มมีงานทำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตน เพื่อคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.5$)

ทีมสุขภาพควรรู้ให้ความรู้และติดตามค้นหาหญิงตั้งครรภ์ เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์เห็นความสำคัญของภาวะเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น มีการร่วมมือประสานงานกันของแพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์ และผู้ให้การนิเทศนักศึกษาพยาบาล รวมทั้งผู้นำชุมชนเพื่อจัดโปรแกรมการดูแลหญิงตั้งครรภ์ เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ที่จะ

เกิดขึ้น โดยเฉพาะครูพยาบาลควรจะตระหนัก และเตรียมความพร้อมให้นักศึกษามีความสามารถที่จะ
ดูแลและช่วยเหลือหญิงตั้งครรภ์เมื่อต้องไปปฏิบัติงานในชุมชนได้

Abstract

Pregnant women with inadequate prenatal care were at risk to health problem, especially for the nulliparous women who had opportunistic increase of high risk factors. To decrease such risks, the women need to demonstrate their health maintenance behaviors : nutritional behaviors, preventive health care behaviors, daily health activities, and mental health behaviors. The purpose of the study was to investigate health maintenance behaviors of nulliparous women with inadequate prenatal care. The sample was 120 women who had delivered and stayed after their deliveries at Rajavithi Hospital. The instrument used were health maintenance behaviors questionnaires which developed by the research Sumitta Swangtook based on Lowerstein and Rinehart's framework. Data were analyzed by using t-test and analysis of variance.

The findings were :

1. The overall scores of health maintenance behaviors of the women were rather high level.
2. The health maintenance behaviors of the women, who followed-up at antenatal

clinic, less than four prenatal visit, were better than the women, who did not visit antenatal clinic. The research results were statistically significant ($P < .001$) except nutritional behaviors.. The overall score and categories of health maintenance behavior in women who live with their husband were better than the others with statistically significant ($P < .01$) and the average scores of daily health activities in non-working women were better than the others with statistically different at ($P < .01$).

The health team practitioners can offer services that are based upon standards of care determined as a result of risk assessment. These standards of care, cooperated between physicians, nurse-midwives, nurse instructors, including the leaders of community, who can

integrate home health services into the context of their prenatal care programs, for those at risk for poor prenatal out come. Nursing educators will also find this manual helpful in preparing the student nurses for the expanding role of nursing practice within the community.